

NATURVÅRDSVERKETS
MILJÖFORSKNINGSANSLAG

Forskningssatsningen bestod av sju projekt som har belyst hur ekosystemtjänster kan integreras i olika beslut.

FÖR BESLUTFATTARE

Ekosystemtjänster i MKB och samhällsekonomiska konsekvensanalyser

Ekosystemtjänstbegreppet förnyar sättet att identifiera, analysera och kommunicera miljöpåverkan. Ekosystemtjänstanalyser kan användas i samband med miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) och samhällsekonomiska konsekvensanalyser (SKA) för att säkerställa att värdet av ekosystemtjänster och biologisk mångfald bättre integreras i dessa obligatoriska ramverk för beslutsfattande.

Som ett verktyg för att synliggöra och förstå sambanden mellan natur och människa har begreppet ekosystemtjänster kommit att etableras alltmer. Människan är på en rad olika sätt beroende av de tjänster som naturen och ekosystemen tillhandahåller, dock är hoten mot ekosystemen många, både i lokal och i global skala. Nya verktyg och perspektiv behövs för att hantera utmaningar som till exempel klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald och förändring i markanvändning, både i form av konkreta styrmedel och åtgärder, men också genom nya former för beslutsfattande och för vårt sätt att förhålla oss till naturen. Att integrera ekosystemtjänster i MKB och SKA kan bidra till bättre beslutsunderlag, att beslutsprocesser underlättas och att fler människor kan känna sig delaktiga i besluten.

Vad som skyddas eller bevaras kommer i högre grad att bero på vilka värden det skapar för människor. Samtidigt skapas en begreppsapparat som synliggör människans beroende av ekosystemen vilket också understryker vikten av ett hållbart nyttjande.

Fördelar med ett ekosystemtjänstperspektiv

- Synliggörande i beslutsprocesser
- Ökat lokalt deltagande i beslutsprocesser
- Identifiering av viktiga frågor i beslutsprocesser
- Mer välgrundade och transparenta beslut
- Rätt frågor hanteras från början
- Minskad arbetsinsats i slutändan
- Samordnande nod mellan MKB och SKA

VAD ÄR EKOSYSTEMTJÄNSTANALYS?

En ekosystemtjänstanalys (EST-analys) kan innebära olika saker beroende på sammanhang. En EST-analys kan till exempel gå ut på att identifiera ekosystemtjänster i ett visst område, värdera hur en verksamhet är beroende av ekosystemtjänster, till exempel hur rennäringsen är beroende av produktionen av lavar vilken kan påverkas av bland annat gruvnäring, eller att göra en analys över hur ett beslut eller ett projekt kan förväntas påverka ekosystemtjänster. EST-analys görs i sex steg.

- 1 Bestäm syfte och vad analysen ska användas till
- 2 Identifiera ekosystemtjänster
- 3 Avgränsa analysen
- 4 Bestäm utgångspunkt för värdering
- 5 Tillämpa värderingsmetoder
- 6 Gör en återblick

EKOSYSTEMTJÄNSTANALYS KAN FÖRBÄTTRA BESLUTSUNDERLAGEN MKB OCH SKA

Ekosystemtjänster kan hjälpa till att bättre synliggöra ett flertal aspekter som idag inte kommer fram tillräckligt i MKB och SKA. EST-analys kan också hjälpa till att avgöra vad som bör vara i fokus och bidra till att rätt frågor hanteras. En EST-analys kan vidare påverka hur olika perspektiv vägs mot varandra och hur olika miljökostnader och nyttor värderas.

Ett EST-perspektiv kommer innebära att nya metoder måste utvecklas för att identifiera, analysera och kommunicera miljöpåverkan. För att aktörer ska börja använda dessa metoder är det också nödvändigt att skapa incitament i domstolar och hos myndigheter.

Så kan ekosystemtjänstanalys integreras i miljökonsekvensbeskrivningar, MKB

- Harmonisering **1** | EST-analysens första steg är beroende av de inledande faserna i MKB-processen i termer av ett väl beskrivet referensalternativ och projekt-/planförslag. Inled tidigt med att beskriva dessa så att EST-analys och MKB utreder samma sak.
- Harmonisering **2** | Ekosystemtjänstanalysens syfte och avgränsning samt vilka ekosystemtjänster som ska värderas bestäms innan samrådet och inkluderas i samrådsunderlaget. Underlaget revideras när samråd har hållits.
- Harmonisering **3** | Det tredje steget i MKB-processen: utredningar och framtagande av dokument, bearbetning, planförslag med mera, samt själva värderingen i EST-analysen genomförs parallellt vilket kan innebära synergieffekter och samordningsmöjligheter.
- Harmonisering **4** | EST-analysen bör vara färdig innan MKB-dokumentet färdigställs så att resultaten och relevanta aspekter kan inkluderas i MKB-dokumentet inför beslut/dom.

SKA och EST-analys utgör ett värdefullt komplement till de analyser som normalt ingår i MKB. Det går att utnyttja synergieffekter mellan dem för att stärka helheten och därmed få fram ett så bra underlag som möjligt för en samlad bedömning av projekt, planer och program.

Så kan ekosystemtjänstanalys integreras i samhällsekonomiska konsekvensanalyser, SKA

- Harmonisering **1** | SKA-analysens problem- och syftesformulering samt referensalternativ och beskrivning av projekt/plan harmoniseras med EST-analysens syftesformulering. Analyserna behöver bygga på samma referensalternativ och projekt/planalternativ som MKB för ett enhetligt beslutsunderlag.
- Harmonisering **2** | För att kunna identifiera konsekvenser i SKA är det nödvändigt att EST-analysen har identifierat de ekosystemtjänster som påverkas av projektet/planen.
- Harmonisering **3** | I sammanställningen av projektets/planens konsekvenser, samt i beräkning av nyttor och kostnader gynnas SKA-processen av en växelverkan med EST-analysens utgångspunkter, avgränsningar och resultat. Kunskapen om samband mellan olika ekosystemtjänster kan ha stor betydelse för hur värdering bör ske, vilket blir användbart för hur konsekvenser sammanställs och monetariseras i SKA.
- Harmonisering **4** | Värderingar som tas fram i EST-analysen kan vara användbara för fördelningsanalysen som görs i SKA. I EST-analysens sista steg görs en återblick och bedömning av osäkerheter, detta analyssteg är användbart i känslighetsanalysen som görs i SKA.

Viktiga insatser för att uppnå etappmålet är forskningssatsningen Värdet av ekosystemtjänster och Naturvårdsverkets kommunikationssatsning under år 2014 till 2017.

Läs mer på www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster

Om projektet

Projektledare: Mikael Malmaeus

Projektname: Integrering av ekosystemtjänster i den svenska MKB-processen (ESBESIA)

Projektid: 2014–2015

Läs mer i slutrapporten: Ekosystemtjänster i miljökonsekvensbeskrivningar och samhällsekonomiska konsekvensanalyser nr 6698

www.naturvardsverket.se/forskning

